

บทที่ 1

บทนำ

ในอดีตที่ผ่านมา ภาคเหนือของไทยอุดมไปด้วยป่าไม้มีค่าอยู่อย่างมากมาย อาทิเช่น ไม้สัก จนดูเหมือนว่าไม่มีที่ท่าว่าจะหมดไป ไม้มีค่าเหล่านั้นนำความร่ำรวยมาให้ผู้ได้สัมปทานเป็นอย่างมาก การทำไม้สมัยนั้นใช้ช้างเป็นเครื่องมือสำคัญในการชักลากซุงออกจากป่า เนื่องจากไม่มีเครื่องทุ่นแรง ใครจะคิดไปกว่าช้าง ช้างจึงเป็นสัตว์สำคัญในการทำป่าไม้ มีคนเลี้ยงช้างกันมากและช้างในป่าเองก็มี จำนวนอยู่มากเช่นกัน แต่ปัจจุบันสภาพของสิ่งแวดล้อมได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จึงส่งผลกระทบต่อโดยตรงทั้งทางชีวภาพและกายภาพ ทำให้สิ่งมีชีวิตต่างๆ ทั้งพืชและสัตว์สูญหาย การขาดสมดุลของธรรมชาติซึ่งเป็นแหล่งพันธุกรรมที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรป่าไม้ เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยและแหล่งอาหารของสัตว์ป่า เมื่อป่าไม้เริ่มหมดลง สัตว์ทั้งหลายก็เริ่มลดลงโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สัตว์ป่าขนาดใหญ่ เช่น ช้าง ได้รับผลกระทบอย่างมากมาย ช้างเลี้ยงก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกันคือ ตกงาน เมื่อมีพระราชบัญญัติให้ปิดป่า ช้างถูกทอดทิ้งไปบ้าง ขายทอดต่อกันไปบ้าง มีเครื่องจักรทุ่นแรงมาแทนช้าง ทำให้ช้างดูเหมือนจะลดความสำคัญไปอย่างมาก ยังคงมีเอกชนบางแห่งที่มีช้างไว้ให้นักท่องเที่ยวชมการลากไม้ การฝึกช้าง และนั่งช้างชมธรรมชาติ และหน่วยงานบางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ที่ยังดูแลช้างอยู่ เมื่อยังมีช้างไว้ตามหน่วยงานของเอกชนและทางราชการ จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ช้าง ซึ่งอาชีพควาญช้างเป็นอาชีพที่มีความพิเศษ แตกต่างไปจากอาชีพเลี้ยงสัตว์อื่นๆ โดยทั่วไป ทั้งนี้บุคคลที่จะเป็นควาญช้างได้ จะต้องเรียนรู้ศาสตร์ที่เฉพาะเจาะจง สังเกต ประสพการณ์ที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ และต้องอาศัยการมีบุคลิกพิเศษของตนเอง จึงสามารถฝึกช้าง บังคับช้างให้เชื่อฟังคำสั่งและอยู่กับช้างได้อย่างปลอดภัย ช้างที่ถูกควบคุมและเลี้ยงโดยควาญ จะได้รับประสบการณ์โดยตรงจากควาญนอกเหนือไปจากการเรียนรู้ได้เองจากสภาพแวดล้อมในธรรมชาติ สภาพของควาญจะมีผลต่อการเลี้ยงดูและการฝึกทำงานของช้าง และควาญยังมีส่วนสำคัญอย่างมาก ที่จะช่วยให้ช้างในสภาพกรงเลี้ยงหรืออยู่ในระบบการเลี้ยงของมนุษย์สามารถดำรงชีวิตและขยายพันธุ์ต่อไปได้ และควาญช้างยังเป็นผู้อนุรักษ์พิธีกรรมต่างๆ อันเกี่ยวข้องกับช้าง อาชีพควาญช้างจึงถือเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างหนึ่ง ที่อาจจะช่วยให้สถานภาพของช้างสามารถดำรงเผ่าพันธุ์ต่อไปได้ในสภาพวิกฤติการณ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของควาญช้างในแง่ของ
 - 1.1 ลักษณะการดำรงชีวิต
 - 1.2 ทัศนคติต่ออาชีพควาญช้าง
2. เพื่อศึกษาวิธีการเลี้ยงช้างและการฝึกช้าง เปรียบเทียบระหว่างควาญกะเหรี่ยงและควาญไทย
3. เพื่อศึกษาการจัดระบบของควาญช้าง